

brojni arhivski fondovi, koji su ostali još do danas nepoznati. Prof. Mirko Valentić, koji se je opširno bavio ovom tematikom prilikom izložbe Gradišćanskih Hrvata, misli da je našao neke aktove, koji bi mogli potvrditi ovu temu Hrandeka i Biricza. Sigurno da na ovom području nije izgovorena posljednja riječ. Tek bih specialna istraživanja mogla ovaj znanstveni problem konačno riješiti. U dalnjem razvoju djela potrudio se je autor, da obradi etnografske granice onakove kako su stajale prije doselenja Hrvata i navodi preduvjete za primanje hrvatskih naseljenika, pri čemu navodi kao glavne uzroke opustošenje mnogih sela na koncu 15-toga i na početku 16-toga stoljeća i raseljavanje stanovništva zbog vojnih pohoda u godinama 1529 i 1532.

Nove naseobine dijeli autor u neke tipične forme, koje se točno razlikuju. Na temelju izvora pokušava autor čitava sela proučenog podričja u jednu od ovih forma uvrstiti i pronaći razvitak, nacionalnih odnosa sve do godine 1880 i na koncu djela donosa rezultate popisa stanovništva godine 1880, 1890 i 1930/34. (Nažalost ne donosa rezultate kasnijih popisa stanovništva, koji bili veoma interesantni.)

Pri obradivanju pojedinih sela mora se reći, da je južno Gradišće veoma opširno obradio, dok sela Matrštofskoga i Željezanskoga kotara malo je zanemario, jer su skoro sva ta sela napučenja hrvatskim življem.

Ali ne dolazi na vidjelo, kako su znatne njemačke manjine stajale nasuprot u ovim selima. Kao primjer ovdje samo donosim selo Rasporak, u kojem je bila tek od početka 17-toga stoljeća znatna manjina njemaca, koja se može u čitavim konskripcijama i urbarijuma vidjeti.

U suprotnom slučaju upozorava sam autor ne neznate hrvatske manjine. Za nas Hrvate su interesantni faktori, po kojima autor izražava odgovornost za izgubljena područja Hrvatsva. Ovaj krug problema bio bi vrijedan, da se točno iztraži i obradi. Kao najbolja potvrдна rečenica mogla bi vrijediti kad kaže: "Kao osnova može vrijediti, da nijedno selo može ostati bez Božje službe na hrvatskom jeziku hrvatsko selo. Pomoću višejezičnog mjesnog registra olakšano je traženje

sela. Mnoge izvrsno napravljene zemljopisne karte zaključuju djelo.

Sve u svem to je jedno takovo izvrsno djelo, u kojem svatko nalazi interesa.

F. Stefan

S a m o c a

Iz " Svjetla i Mraka "

Ante Parcina

Budala je vjечно za zabavu društvu, a pjesnik u svojoj osamljenosti vjечно je pelivan svoje duše. Ne dajmo srcu da ga hrani zrak samoće, otmimi se njezinim pandzama, pod kojima krvarimo, makar njezina moc bila zamamna, opojna. Znajmo da se sladostrasce placa i bolju i patnjama. Ne dajmo duši toliko tankocutnosti da grli i ljubi svaki cvijet u polju, svako deblo na putu, ne dajmo usima da se stapaju u zvuku izvora niti pticjeg pjeva. Vidjet ćemo. ocutjet ćemo sto budemo vise podavali slobode svojoj duši, da se razvijori u svojoj samoci, ona će nam se sve vise penjati na pleca kao tezak teret, tesko breme, kao kakva uzasna zvjerka koja zavija nad nama do zadnjeg daska. A tu zverku koja nam se njise na vlastitom tjemenu i grbaci nasoj tesko je ikada ukrotiti, ako je jednom naucimo na nasu tankocutnost. Bjezimo od samoće kao od pakla! Bjezimo i pritegnimo onu koja će od nas stvo stvoriti pelivane, cudne cudake, svojim rotovima, da nas pokacuje cijelom svijetu na porugu, kako smo zauzdani u njezinim verigama i nemamo snage ni za sto! Gubimo se radije u mnoštvu! Ne budimo bijele među crnim vranama. Bacimo se u svijet, sa svijetom se stopimo, sa svijetom zivimo i umrimo!